

Tussentijds advies
met betrekking tot de
milieu-effectrapportage
berging baggerspecie provincie Zeeland

10 september 1991

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Tussentijds advies

Tussentijds advies met betrekking tot de milieu-effectrapportage
berging baggerspecie provincie Zeeland

Commissie voor de milieu-effectrapportage

Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-278-0

Trefw.: milieu-effectrapportage; Zeeland / baggerspecie; berging;
Zeeland

Aan het College van Gedeputeerde Staten
van de Provincie Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

uw kenmerk
955

uw brief
22 mei 1991

ons kenmerk
U 1124-91/CI/243-144

onderwerp
Tussentijds advies
MER 1e fase

Utrecht,
9 september 1991

Geacht College,

Hierbij bied ik u een tussentijds advies aan van de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) met betrekking tot de m.e.r. berging baggerspecie. Dit advies is opgesteld door de daartoe ingestelde werkgroep van de Commissie onder voorzitterschap van ondergetekende. Het omvat een toetsing van het MER 1e fase in de vorm van opmerkingen en aandachtspunten die volgens de Wabm in het MER moeten worden behandeld; dit mede aan de hand van de onderwerpen die volgens de op 2 januari 1990 door u vastgestelde richtlijnen in het MER moeten worden behandeld. De Commissie is van mening dat haar advies voor richtlijnen d.d. 13 november 1989 toereikend is voor het vaststellen van richtlijnen voor de m.e.r. in het kader van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren. De Commissie zal daarom geen aanvullend advies voor richtlijnen geven, zoals u in uw brief heeft gevraagd.

De Commissie heeft bij het MER 1e fase een aantal kanttekeningen geplaatst. Deze worden in paragraaf 3.1. van het advies samengevat.

Daarnaast vraag ik uw aandacht voor het volgende:

1. Het idee achter het opstellen van het MER 1e fase, is om te komen tot een verantwoorde inperking van het aantal alternatieven voor de grootschalige berging van baggerspecie, door reeds in een vroeg stadium de milieu-aspecten in de planvorming te betrekken. De Commissie heeft echter moeten constateren dat het MER 1e fase niet aan deze doelstelling heeft kunnen voldoen. Bij het definiëren van de alternatieven aan de hand van een aantal mogelijke varianten (aanbodscenario, tijdsduur, verwijderingsketen, bergingsmethode, (de)centrale berging, locatie), hebben de milieu-aspecten een onvoldoende

rol gespeeld. Dit komt onder andere doordat bij de selectie van bergingsmethoden uitsluitend locatie-onafhankelijke milieu-effecten zijn beschouwd, ervan is uitgegaan dat alle bergingsmethoden aan de IBC-criteria zullen voldoen, waardoor er beperkt emissies naar de omgeving zullen optreden terwijl de samenstelling van de te bergen specie niet bekend is.

De Commissie meent dat bij de nu gepresenteerde inperking van het aantal mogelijke alternatieven, waarbij onder andere het aantal in beschouwing genomen locaties is teruggebracht van 48 tot 8, het mogelijk is, dat veelbelovende alternatieven zijn buitengesloten. Op grond van de beschrijvingen in het MER is voor wat betreft een aantal milieu-aspecten een dergelijke inperking niet goed mogelijk, zonder dat aanvullende informatie wordt gegeven.

De Commissie acht het daarom ook niet mogelijk om op grond van de nu gegeven informatie een weloverwogen verdergaande keuze te maken (waarbij alle milieuconsequenties zijn meegewogen) over de in een volgend stadium verder uit te werken alternatieven. Zij is echter van mening dat het wel mogelijk is om met een beperkte inspanning te komen tot een goede selectie. Hiertoe zou voor de nu geformuleerde alternatieven in globale termen moeten worden aangegeven wat alle milieuconsequenties zijn. De verdere inperking van het aantal alternatieven kan dan plaatsvinden op grond van een onderbouwing waarin niet alleen de economische, logistieke, ruimtelijke en maatschappelijke aspecten zijn beschouwd, maar waarin ook de milieu-aspecten nadrukkelijk zijn opgenomen. Dit is ook de achterliggende gedachte van m.e.r.

In haar richtlijnenadvies van 13 november 1989 geeft de Commissie aan op welke wijze zij meent dat de milieu-aspecten aan bod kunnen komen. In dit advies wordt aangegeven welke aspecten voorafgaand aan het 'definitieve MER' nog nader moeten worden uitgewerkt.

2. De financiële aspecten van de grootschalige berging van baggerspecie, hebben in de alternatieven-afweging een groot gewicht toegekend gekregen. De Commissie heeft echter geconstateerd dat de kostenberekeningen niet altijd even realistisch zijn. Zo is voor een aantal berekeningen de situatie in de Slufter als uitgangspunt gehanteerd. De situatie in de Slufter is echter voor een aantal aspecten niet vergelijkbaar met de Zeeuwse situatie. Zo geldt voor de dijken die het depot beschermen in de Slufter, dat zij aan de Deltanorm moeten voldoen; dit is voor de Zeeuwse situatie niet noodzakelijk, zodat de kosten een stuk lager zullen uitvallen.
Ook bij de grondprijsaannames zijn kanttekeningen te plaatsen.
Een herberekening van de kosten op grond van meer realistische uitgangspunten, zou er mogelijkwijs toe kunnen leiden dat nu gunstig scorende bergingslocaties minder voordelig blijken te zijn. Gezien het gewicht dat aan dit kostenelement wordt gegeven, acht de Commissie het van belang dat dit onderdeel opnieuw wordt beschouwd. In haar advies geeft zij aan van welke onderdelen zij meent dat de kosten te hoog zijn ingeschat.
3. Ten behoeve van de selectie van de nader te beschouwen bergingslocaties is een multicriteria-analyse (m.c.a.) uitgevoerd. De Commissie acht m.c.a. een goede methode om in dit stadium van de selectie te komen tot een inperking van het aantal in beschouwing te nemen alternatieven.

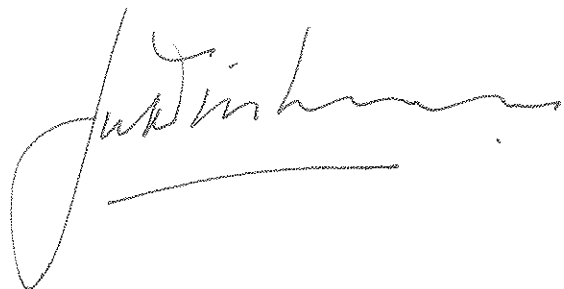
In het MER 1e fase is echter niet consequent gebruik gemaakt van deze methode. De Commissie heeft moeten constateren dat een aantal alternatieven die wel voldoen aan de vooraf gestelde randvoorwaarden, zonder in de m.c.a. te worden betrokken vooraf is weggeschreven of achteraf is opgevoerd; daarnaast zou mogen worden verwacht dat de in de m.c.a. goed scorende alternatieven in de verdere afweging worden betrokken en pas na afdoende argumentatie worden uitgesloten. De indruk wordt gewekt dat vooraf niet de juiste criteria zijn aangelegd.

De Commissie acht het van belang dat de afweging van het aantal in beschouwing te nemen alternatieven goed wordt onderbouwd en dat duidelijk wordt aangegeven welke criteria een rol spelen. De nu in het MER gepresenteerde m.c.a. maakt nog geen definitieve selectie van locatie/bergingsalternatieven mogelijk.

De Commissie is van mening dat, voorafgaand aan de verdere selectie, aandacht moet worden besteed aan bovengenoemde punten. Zij stelt voor dat, voordat wordt gekozen welke alternatieven in het 'definitieve MER' zullen worden uitgewerkt, een notitie wordt opgesteld waarin een goede onderbouwing wordt gegeven van de selectieprocedure. In deze onderbouwing zullen de milieu-aspecten aan bod moeten komen. De kostenaspecten zullen opnieuw moeten worden beschouwd en er moet een goede argumentatie worden gegeven over de keuze van de in de m.c.a. aangelegde criteria. Deze notitie kan als onderdeel van het 'definitieve MER' worden opgenomen. De Commissie is bereid om een tussentijds oordeel te geven over de inhoud van deze notitie.

Ten slotte wil de Commissie u wijzen op het volgende: in december 1990 is door de Technische Commissie Bodembescherming (TCB) 'Advies IBC-voorzieningen baggerspeciedepots' uitgebracht. De conclusies die in dit advies worden getrokken met betrekking tot bergingsmethoden, stroken niet in alle opzichten met de conclusies uit het rapport 'IBC-criteria baggerspeciedepots' dat is opgesteld door Rijkswaterstaat en Directoraat generaal milieubeheer (juni 1989). Het MER 1e fase bouwt voort op laatstgenoemde rapport. De Commissie acht het van belang dat in de verdere fasen, met het oog op de resultaten die uit de landelijke m.e.r. naar voren kunnen komen, ook wordt ingegaan op het TCB-advies.

De Commissie zal gaarne vernemen op welke wijze u gebruik maakt van haar advies.

ir. J. van Dixhoorn
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
berging baggerspecie Zeeland.

TUSSENTIJD'S ADVIES
MET BETREKKING TOT DE
MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE
BERGING BAGGERSPECIE
PROVINCIE ZEELAND

Advies uitgebracht in het kader van de m.e.r.-procedure inzake de oprichting van een baggerspeciedepot in de provincie Zeeland.

Uitgebracht aan het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland door de Commissie voor de milieu-effectrapportage, namens deze,

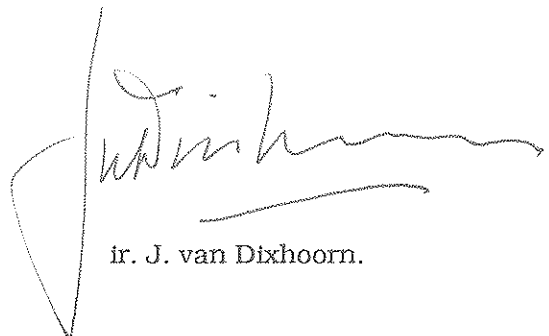
de werkgroep m.e.r. berging baggerspecie Zeeland,

de secretaris,

ir. M.P.T.M. de Cleen

de voorzitter,

ir. J. van Dixhoorn.

Utrecht, 9 september 1991

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. ALGEMENE INDRUK OVER HET MER	2
3. COMMENTAAR OP HET MER 1E FASE IN HOOFDLIJNEN	3
3.1 Algemeen	3
3.2 Probleemstelling en doel	5
3.3 Beschrijving van de besluitvorming	5
3.4 Selectie van de alternatieven	5
3.4.1 Algemeen	5
3.4.2 Aard, samenstelling, herkomst en hoeveelheden van de te bergen baggerspecie	6
3.4.3 Tijdsduur waarop de alternatieven betrekking hebben	8
3.4.4 Toe te passen verwijderingsketen	8
3.4.5 Bergingsmethode	9
3.4.6 Aantal bergingslocaties (centrale, decentrale berging)	9
3.4.7 Ligging van de locatie(s)/locatiekeuze	10
3.5 Overige opmerkingen	10
3.5.1 Bestaande toestand van het milieu	10
3.5.2 Leemten in kennis en informatie	10
3.5.3 Kostenberekeningen ter onderbouwing van selectie redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven	11
3.5.4 Multicriteria analyse	11

BIJLAGEN

1. Brief van Gedeputeerde Staten van Zeeland d.d. 22 mei 1991 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld advies uit te brengen.
2. Openbare bekendmaking in de Staatscourant nr. 101 van 29 mei 1991.
3. Projectgegevens.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.
5. Brief van Gedeputeerde Staten van Zeeland d.d. 25 juni 1991 waarin de Commissie verzocht is de advisering op te schorten tot uiterlijk 21 augustus 1991.
- 5a Brief van Gedeputeerde Staten van Zeeland d.d. 20 augustus 1991 inzake verlenging van de termijn om advies uit te brengen.
6. Commentaar op de multicriteria analyse (m.c.a.) toegepast in het milieueffectrapport 1e fase berging baggerspecie provincie Zeeland.
7. Detailopmerkingen bij inhoudelijke invulling van de m.c.a.

1. INLEIDING

De provincie Zeeland heeft besloten een beleidsplan op te stellen voor de aanpak van de baggerspecieproblematiek in de provincie. Een onderdeel van dit plan is de verwerking en berging van baggerspecie die vanwege nautische, waterhuishoudkundige of milieuoverwegingen moet worden verwijderd. Voor dit onderdeel van het beleidsplan is op 14 september 1989 een milieu-effectrapportage(m.e.r.)-procedure gestart.

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de milieuvergunningen die nodig zijn voor het oprichten van de inrichting waarin baggerspecie zal worden geborgen. Alternatieve locaties dienen te worden beschreven voor zover deze als redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven moeten worden aangemerkt.

Waar het om een groot aantal locatie-alternatieven gaat, is een toespitsing op de meest in aanmerking komende locaties tijdens het uitvoeren van de m.e.r. onvermijdelijk. Zoals de Commissie reeds bij haar advies voor de richtlijnen heeft aangegeven, acht zij de daarop gerichte fasering in de besluitvorming een goede aanpak.

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de vergunningverlening op grond van de Afvalstoffenwet (AW) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (WVO). Bevoegd gezag in deze gevallen is de provincie Zeeland in het kader van de AW en de waterkwaliteitsbeheerder(s) (Rijkswaterstaat respectievelijk de betrokken Waterschappen) in het kader van de WVO. De provincie zal in dit geval als coördinerend bevoegd gezag optreden.

Afhankelijk van het oppervlakte van een eiland-locatie (200 ha of meer) moet het MER ook betrekking hebben op een mogelijk daarvoor noodzakelijk besluit op grond van de Wet droogmakerijen en indijkingen.

Bij aanvang van de m.e.r.-procedure is alleen de Provincie opgetreden als bevoegd gezag. Nu er meer zicht bestaat op de te nemen besluiten, zullen ook andere als bevoegd gezag betrokken overheidsinstanties (aanvullende) richtlijnen voor de m.e.r. moeten vaststellen. In par. 3 van dit advies wordt daarop nader ingegaan.

Als initiatiefnemer treedt voorlopig op het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland.

Bij brief van 22 mei 1991 is de Commissie gevraagd om te adviseren over de inhoud van het MER 1e fase berging baggerspecie (zie bijlage 1). Tevens wordt de Commissie verzocht om advies voor richtlijnen ten behoeve van de inhoud van het uitvoerings-MER in het kader van de vergunningverlening inzake de WVO. Het MER is op 29 mei 1991 bekendgemaakt in de Staatscourant (zie bijlage 2). Bij brief van 25 juni 1991 is de Commissie verzocht de advisering op te schorten tot uiterlijk 21 augustus 1991 (bijlage 5); deze periode is uiteindelijk verlengd tot 9 september 1991 (bijlage 5a).

In het MER 1e fase worden de verwijderingsaspecten behandeld en wordt o.a. een aantal locaties geselecteerd die in een volgende fase zullen worden uitgewerkt.

Met het voorliggende advies geeft de Commissie allereerst aan in hoeverre naar haar mening op basis van het "MER 1e fase" voldoende informatie beschikbaar is om gemotiveerde keuzen ten behoeve van de besluitvorming te kunnen maken (3.1). De Commissie doet dit tegen de achtergrond van de richtlijnen voor de inhoud van het MER, zoals vastgesteld op 2 januari 1990. De Commissie is van mening dat haar advies voor richtlijnen d.d. 13 november 1989 toereikend is voor het vaststellen van richtlijnen voor de m.e.r. in het kader van de WVO.

Het voorliggende advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r., verder te noemen de Commissie. Voor de samenstelling van deze werkgroep en andere projectgegevens wordt verwezen naar bijlage 3.

Voor de opstelling van dit advies heeft de Commissie alle via het bevoegd gezag ontvangen opmerkingen in beschouwing genomen (zie bijlage 4). Voor zover deze reacties betrekking hebben op de (uitwerking van de) milieuaspecten, zijn zij door de Commissie in dit advies verwerkt. Met behulp van voetnoten wordt naar de betreffende reacties verwezen.

Het advies omvat verder de volgende hoofdstukken; in hoofdstuk 2 geeft de Commissie haar algemene indruk over het MER. In hoofdstuk 3 gaat zij inhoudelijk in op de beschrijvingen in het MER. De hoofdkritiek is in 3.1 samengevat.

2. ALGEMENE INDRUK OVER HET MER

Het MER 1e fase (MER) is een uitgebreid werkstuk. De probleemstelling is geschetst en vervolgens per onderdeel verder uitgewerkt. Hierdoor wordt een beeld gegeven van de verschillende aspecten die een rol spelen in het totale planproces en wordt inzicht gegeven in de gevolgde benadering en analyse van de probleemstelling.

Het proces is ingewikkeld en het stap voor stap in beeld brengen van de verschillende afwegingen geeft een goed inzicht. Het rapport is echter niet voor iedereen te begrijpen. Veelal wordt vaktaal gebruikt. Ook wordt een vrij hoog abstractieniveau gevergd om de selectiemethodiek te kunnen begrijpen. Daarnaast is veel essentiële informatie uitsluitend in de bijlagen terug te vinden en wordt niet overal, waar dat het begrip en het snel terugvinden zou bevorderen, in het hoofdrapport verwezen naar de bijlagen.

Een verklarende woordenlijst, het vermijden van vakjargon en verwijzingen zijn essentieel voor de toegankelijkheid van het rapport.

Het hoofdrapport is niet los te zien van de bijlagen en kan worden beschouwd als uitgebreide samenvatting van de verschillende bijlagen. De bijlagen bevatten essentiële maar niet alle informatie voor de beoordeling van het MER. Aangezien het hoofdrapport tezamen met de bijlagen ter inzage is gelegd zal de Commissie hoofdrapport en bijlagen als één geheel beschouwen. Zij zal niet verder ingaan op het feit dat in het hoofdrapport een aantal conclusies zijn gepresenteerd die niet worden onderbouwd, indien daar in de bijlagen wel aandacht aan is besteed.

Er is voldoende afstemming tussen de figuren en tabellen die in de tekst van zowel MER als bijlagen zijn opgenomen.

3. COMMENTAAR OP HET MER 1E FASE IN HOOFDLIJNEN

3.1 Algemeen

De Commissie wijst erop dat het van belang is dat een inperking van het aantal alternatieven voldoende gemotiveerd wordt zodat bij advies, inspraak en toetsing van het MER kan worden bekeken of de richtlijnen terzake (zie par. 5.4 van de richtlijnen) in acht zijn genomen. Dit geldt niet alleen voor de selectie van alternatieven tot dit moment, maar ook voor een eventuele verdere selectie bij het formuleren van de definitieve alternatieven.

Het MER licht in stappen toe op welke wijze er een selectie wordt gemaakt uit mogelijke alternatieven die zijn samengesteld uit de elementen:

- 1 aard, samenstelling, herkomst en hoeveelheden van de te bergen baggerspecie;
- 2 tijdsduur waarop de alternatieven betrekking hebben;
- 3 toe te passen verwijderingsketen;
- 4 bergingsmethode;
- 5 aantal bergingslocaties (centrale-decentrale berging);
- 6 ligging van de locatie(s)/locatiekeuze.

De Commissie plaatst enkele zwaar wegende kanttekeningen bij de wijze waarop selecties in deze 1e fase hebben plaatsgevonden.

In dit MER zou sprake moeten zijn van een verantwoording van de gekozen alternatieven. De verantwoording die nu wordt gegeven, berust op een afweging van een groot aantal aspecten waarbij vooraf, op grond van economische, ruimtelijke en maatschappelijke uitgangspunten, voorwaarden zijn gesteld. De Commissie vindt dat deze afweging in de finale fase inconsequent wordt gehanteerd.

In deze afweging ontbreken vooral milieuhygiënische aspecten; dat de milieu-aspecten voldoende aandacht krijgen is de bedoeling van m.e.r. De Commissie acht het daarom onmogelijk om op grond van de nu gepresenteerde informatie tot een weloverwogen verdere locatie-inperking te

komen. Voordat tot een inperking wordt overgegaan dient een onderbouwing te worden gegeven mede op grond van milieu-argumenten voor de selectie van de alternatieven tot dit moment.

In hoofdlijnen kan de kritiek van de Commissie als volgt worden samengevat:

1. De milieu-aspecten zijn in het MER onderbelicht gebleven, met name de milieu-hygiënische aspecten. Er ontbreekt een beschouwing van de locatie-afhankelijke milieu-aspecten; de milieu-informatie die wordt gepresenteerd is te globaal om de nu beschreven inperking te kunnen maken, waarbij onder andere het aantal locatiealternatieven wordt teruggebracht van 48 naar 8. Op grond van de beschrijvingen in het MER is voor wat betreft de milieu-aspecten een inperking niet goed mogelijk zonder dat aanvullende informatie wordt gegeven. De Commissie acht het dan ook niet mogelijk om op grond van deze informatie een weloverwogen keuze te maken over de in een volgend stadium uit te werken alternatieven¹;
2. De selectie van varianten voor de samenstelling van nader te beschouwen alternatieven is voor een aantal bouwstenen onvoldoende gemotiveerd, steunt niet altijd op juiste vooronderstellingen en de selectiemethodiek is niet consequent gehanteerd:
 - a. In het MER is geen nulalternatief beschreven:
 - . Het nulalternatief moet in het MER worden beschreven als referentiekader. Daarbij staat de huidige wijze van werken centraal (baggeren voor onderhoud en verspreiden van specie) en de te verwachten ontwikkelingen binnen de genoemde termijn van 20 jaar.
 - b. Onderbouwing van uitgangspunten (voor scenario's en nulalternatief):
 - . Er wordt onvoldoende aandacht besteed aan de samenstelling van de te bergen specie;
 - . Er worden onvoldoende analyse-resultaten gepresenteerd om een indruk te kunnen krijgen van de mate van verontreiniging, mogelijke emissies en mogelijkheden voor reiniging;
 - . In het MER is niet genoeg aandacht besteed aan de herkomst van het te bergen slib, ook in samenhang met de samenstelling;
 - . Er is geen inzicht in het zelfreinigend vermogen (via afbraaksnelheden en uitwisselingsprocessen) van de specie. Gepresenteerde verschuivingswaarden voor specieklassen bij verwachte ontwikkelingen in de wetgeving etc. zijn niet onderbouwd (zie bijvoorbeeld tabel 4.1 p. 20 basisrapport b 1.1.).
 - c. De verwerkingswijze is onvoldoende gemotiveerd.
 - d. Bergingsmethoden:
 - . De motivatie voor de selectie is onduidelijk.

1 Zie ook inspraakreactie 10, bijlage 4.

- e. Locatie:
 - . De locatie-afhankelijke milieu-aspecten zijn niet in beschouwing genomen;
 - . De selectie van de criteria is niet voldoende uitgewerkt, zoals de kosten voor transport, dijken en grondverwerving;
 - . De motivatie voor het wel of niet in de multicriteria analyse (m.c.a.) betrekken van alternatieven is onduidelijk;
 - . De m.c.a. is niet consequent uitgevoerd.

In de volgende paragrafen wordt deze kritiek toegelicht.

3.2 Probleemstelling en doel

De Commissie acht dat de probleemstelling die aan de voorgenomen activiteit ten grondslag ligt en het doel dat met het voornemen wordt nagestreefd duidelijk uiteen zijn gezet.

3.3 Beschrijving van de besluitvorming

In het MER wordt voldoende aangegeven welke besluiten een rol spelen bij de realisering van een depot voor de permanente berging van baggerspecie.

De wijze waarop deze m.e.r.-procedure wordt uitgevoerd en wat de consequenties van een gefaseerde m.e.r. zijn, is echter minder duidelijk aangegeven. Met name is het van belang dat duidelijk wordt gemaakt op welke wijze de nieuwe bevoegde gezagen in de procedure worden opgenomen. Tevens moet worden aangegeven of er nog een mogelijkheid bestaat dat ook de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer als bevoegd gezag zal optreden in het kader van een ont-heffing van de Wca en daarnaast of ook een consessieverlening op grond van de Wet inzake droogmakerijen en indijkingen is vereist.

3.4 Selectie van de alternatieven

3.4.1 Algemeen

De Commissie acht dat voor de samenstelling van de te beschouwen alternatieven de juiste bouwstenen zijn geformuleerd. Zij vindt echter dat er bij de uiteindelijke afweging van de verschillende alternatieven te weinig aandacht is besteed aan een aantal milieu-aspecten.

In de MER ontbreken de meest milieuvriendelijke varianten. Deze varianten zouden pas in een volgende fase worden uitgewerkt, wanneer de uitvoering en inrichting nader worden beschouwd.

De Commissie is van mening dat ook in dit stadium, eventueel per bergingstype reeds een milieuvriendelijk alternatief kan worden gedefinieerd. Dit zou bijvoorbeeld de locatie kunnen zijn die in de m.c.a. het best scoort bij een vergelijking waarbij het hoogste gewicht wordt toegekend aan de milieufactoren. Daarnaast zou voor de andere elementen waaruit de alternatieven zijn opgebouwd kunnen worden nagegaan wat milieuhygiënisch gezien de beste variant is: 10 of 20 jaar bergen; welke verwijderingsketen; welke capaciteit e.d.

Dit alternatief, dat wel redelijkerwijs in beschouwing moet zijn te nemen, dient in de volgende fase van m.e.r. verder te worden uitgewerkt (zie richtlijnen p.15).

In het MER ontbreekt ook de beschrijving van een nulalternatief. De Commissie acht een nulvariant van belang om de effecten die de verschillende alternatieven zullen hebben op het milieu met elkaar te kunnen vergelijken. Een deel van het nulalternatief zit nu verwerkt in de aanbodsscenario's. Meer aandacht is echter nodig voor de relatieve betekenis van specie in de totale jaarlijkse aanvoer van relevante vervuulende stoffen in de betrokken wateren. Het nulalternatief draagt bijvoorbeeld bij aan de beoordeling van de betekenis van klasse 2 specie in de Westerschelde en daardoor aan het realiteitsgehalte van de aanbodsscenario's en dus de selectie van bergingsalternatieven (eiland en aanlanding vallen af bij < 10 miljoen m³). Informatie over de samenstelling van de specie, het zelfreinigend vermogen en de huidige problemen voor de biota zijn in het nulalternatief essentieel (zie ook 3.4.2).

3.4.2 Aard, samenstelling, herkomst en hoeveelheden van de te bergen baggerspecie

De beschouwing over de hoeveelheid, de samenstelling en de herkomst van de baggerspecie en de termijnen waarvoor een oplossing moet worden gevonden, geeft onvoldoende informatie over de samenstelling en de samenhang met andere aspecten.

In het basisrapport b.1.1: aanbodsscenario's voor te bergen baggerspecie wordt uitvoerig ingegaan op de vele factoren die uiteindelijk bepalend zijn voor de te bergen hoeveelheden en samenstelling van de baggerspecie. Daaruit blijkt dat vele van deze factoren op dit moment nog onzeker zijn. De Commissie vindt dat goed is omgegaan met deze onzekerheden door uit te gaan van drie scenario's, waarbij naast een "gewogen" scenario zowel een minimum- als maximum-prognose worden meegenomen.

Uit de drie opgestelde scenario's is als uitgangspunt voor de keuze van de bergingslocaties gekozen voor het gewogen scenario. Het is echter onduidelijk hoe de weegfactoren tot stand zijn gekomen en of zij additief zijn. Het gewogen scenario houdt in: voor de jaren 1990-2000 een specie-aanbod van 5,8-7,6 miljoen m³ en in de jaren 1990-2010 een aanbod van 14,3-15,9 miljoen m³.

Bij de beschouwingen over de hoeveelheden te baggeren en te bergen specie in het MER, wordt nergens vermeld op welke wijze deze hoeveelheden zijn bepaald. De hoeveelheden die na het baggeren in de middelen van vervoer worden gemeten zullen (sterk) afwijken van de hoeveelheden "in profiel gemeten". Bovendien wordt niet ingegaan op het proces van consolidatie van het slib na de berging. Deze consolidatie kan bij bergingen met een laagdikte van 10 m en bij een bergingsperiode van 20 jaar niet onaanzienlijk zijn. In het definitieve MER zal aan dit verschijnsel aandacht moeten worden besteed.

Geen informatie is verschaft over de methoden voor vrachtmetingen in de Westerschelde.

In het MER wordt op p.8 onder 2.4 opgemerkt dat het tekort aan bergingscapaciteit nog knellender zal worden indien de normstelling en het beleid ten aanzien van verontreinigde waterbodems en baggerspecie verder verscherpt zal worden. De Commissie vraagt zich af in hoeverre er verschillen in normstelling kunnen worden gehanteerd voor zoetwater- en zoutwaterspecie en wat dit mogelijkerwijs kan betekenen voor de benodigde bergingscapaciteit. De gevolgen van een verscherpte normstelling kunnen echter pas beoordeeld worden als de samenstelling van de specie meer gedetailleerd bekend is.

In haar advies voor richtlijnen heeft de Commissie op p.23 nadrukkelijk gesteld dat zij de gevolgen van de uit de specie vrijkomende stoffen het belangrijkste acht. Het onderhavige MER verschaft daarover vrijwel geen informatie, zelfs geen voorbeeldberekeningen². In b.1.3., par. 2.3, wordt zelfs opgemerkt dat geen gegevens beschikbaar zijn over de samenstelling van de baggerspecie.

In het MER 1e fase wordt wel opgemerkt dat de polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK) de belangrijkste organische microverontreinigingen zijn en vaak de kwaliteit bepalen. De presentatie van de onderbouwende gegevens roept ook verschillende vragen op: 1) Echte analyse-resultaten worden niet verschaft; 2) in het MER wordt voor opgave van het PAK-gehalte de "zes van Borneff" gebruikt. In de zg. "toetsingstabel" is sprake van 10 verschillende PAK; 3) Uit de gegevens kan niet worden afgeleid of sommige partijen specie op basis van het PAK-gehalte als chemisch afval moeten worden beschouwd (op basis van het kwik- en het chroomgehalte zou dit wel het geval kunnen zijn). Niet wordt aangegeven wat met deze partijen zal gebeuren. Indien deze partijen ook in het op te richten baggerdepot gestort moeten worden, dan moet een ontheffing worden verleend van de Wet chemische afvalstoffen (WCA). In dit geval moet de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer ook worden betrokken in deze m.e.r.-procedure.

2 Zie ook inspraakreacties 12, 13, 16, 21, 27, 30, 37, 46, 49, 60 en 63, bijlage 4

Bij de gegeven emissie-berekeningen wordt geen rekening gehouden met de vergroting van de wateroplosbaarheid van PAK door humusstoffen en met de verkleining van de mobiliteit door adsorptie.

Omdat PAK wellicht vaak de enige oorzaak vormen dat veel Zeeuws sedimentmateriaal in een hoge vervuilingssklasse valt, is het van belang om aan te geven in hoeverre er kennis bestaat over de natuurlijke afbraaksnelheden van PAK in sediment (zie ook 3.1 en 3.4.1).

Naar aanleiding van het gestelde op p.19 onder 4.2.2 merkt de Commissie op dat met betrekking tot het bepalen van een gemiddelde samenstelling van de specie in de verschillende kwaliteitsklassen niet kan worden volstaan met de opmerking dat hier is uitgegaan van een "worst case" benadering. Er moet zichtbaar worden gemaakt in hoeverre hier inderdaad sprake is van een "worst case" door aan te geven hoe realistisch deze benadering is. Tevens zou beter moeten worden ingegaan op de verontreinigingen die de categorie-indeling teweeg brengen. Een nadere beschouwing van de aard van de verontreinigingen zou mogelijkerwijs een indicatie van een mogelijke oplossing bieden (bijvoorbeeld zuiveringsmethoden die plotseling aantrekkelijker worden).

3.4.3 Tijdsduur waarop de alternatieven betrekking hebben

De Commissie acht de keuze voor een tijdsduur van 20 jaar goed omdat door de vele onzekere factoren die op zich het benodigde bergingsvolume bepalen, pas in een later stadium meer exact de hoeveelheid te bergen specie kan worden bepaald. Ten aanzien van de bergingslocaties wordt zo een flexibeler beleid mogelijk, ook wanneer in de praktijk mocht blijken dat onzekere factoren anders uitpakken dan nu werd aangenomen. Door de beschouwde periode op 20 jaar te stellen behoren meer bergingsmethoden en -locaties tot de mogelijkheden³].

3.4.4 Toe te passen verwijderingsketen

Met betrekking tot het element verwijderingsketen merkt de Commissie op dat in het MER nauwelijks is ingegaan op de in basisrapport b.1.2 vermelde gegevens. In het MER wordt wel opgemerkt (p.26) dat in de uitwerking van het meest milieuvriendelijk alternatief bijzondere aandacht zal worden besteed aan milieuvriendelijke elementen in de voorgenomen verwijderingsketen. De voorgenomen verwijderingsketen bevat namelijk milieuvriendelijke elementen "voor zover ze doelmatig zijn". De onderbouwing voor het wel of niet opnemen van bepaalde milieuvriendelijke elementen vindt de Commissie onvoldoende, zeker in het licht van de tijdspanne die in beschouwing wordt genomen: 20 jaar. Een dergelijke tijdspanne sluit niet uit dat er technieken kunnen worden ontwikkeld, waarmee reiniging en nuttig gebruik tot een betaalbare volumereductie kunnen leiden van de uiteindelijk permanent te bergen hoeveelheid baggerspecie. In dit kader is het dan ook van belang om dui-

3 Zie ook inspraakreactie 76, bijlage 4.

delijker aan te geven wat de verdeling van de verschillende verontreinigingen is over het totale specie-aanbod en hoe de categorie-indeling tot stand is gekomen (zie ook 3.4.2.)⁴].

De Commissie acht het tevens van belang dat in het MER beter wordt beschreven welke inspanning(sverplichting) wordt voorzien om technieken voor reiniging van specie te ontwikkelen en om de genoemde periode van 20 jaar te halen, dan wel te bekorten.

3.4.5 Bergingsmethode

Bij de selectie van bergingsmethoden zijn uitsluitend locatie-onafhankelijke milieu-effecten beschouwd, geen milieuhygiënische.

De inperking van het aantal bergingsmethoden is niet voldoende onderbouwd. Onduidelijk is waarom veelbelovende alternatieven als B1 en B2 niet verder in beschouwing worden genomen en een alternatief A, dat ongunstiger lijkt te scoren wel in de selectie aanwezig blijft. Dit lijkt alleen te verdedigen als aan het kostenaspect een groot gewicht wordt toegekend ten koste van milieu-aspecten. Indien deze afweging is gemaakt, dan dient dit ook in het MER te worden aangegeven en te worden onderbouwd⁵].

De kosten van de verschillende bergingsmethoden zijn theoretisch met elkaar vergeleken. Door deze methode is geen rekening gehouden met de situatie in een concrete locatie. De kosten nodig voor het maken van dijken, kleilaag e.d. kunnen daardoor niet onbelangrijk worden beïnvloed. De kosten voor de afwerking van de stortlocaties zijn zeer hoog aangenomen (bij landlocaties zijn ze zelfs meer dan 50% van de totale kosten). In het definitieve MER zal ook de afdekking onderwerp van studie dienen te zijn. Wellicht kunnen door gebruikmaking van bijvoorbeeld schone specie, die toch moet worden verwijderd, de kosten aanzienlijk worden beperkt.

Met betrekking tot de werking van afdichting van de berging wordt opgemerkt dat een folielaag over 50 jaar zijn afsluitende werking verloren zal hebben. Dit wordt negatief beoordeeld. In het MER ontbreekt echter een beschouwing over de werking(sduur) van andere afdichtingstechnieken zoals een zand/bentonietlaag.

3.4.6 Aantal bergingslocaties (centrale, decentrale berging)

Bij de afweging die plaatsvindt met betrekking tot de keuze voor één of meerdere depots zou meer aandacht moeten worden besteed aan het aspect transportkosten (zie verder 3.5.4).

4 Zie ook inspraakreacties 37, 52, 58 en 68, bijlage 4.

5 Zie ook inspraakreactie 51, bijlage 4.

